

“Amerika ne bo imela katoliškega prezidenta!”

Tako izjavljajo vodilni republikanski listi. Največ glasov je Smith dobil v katoliških mestih izven “solidarnega juga”. Popolnoma število glasov je veliko.

Chicago. — Vodilni republikanski listi, ki so med volilno kampanjo molčali o vsakem vprašanju in celo obsojali “šepetajočo agitacijo” proti Smithu, zdaj odprto izjavljajo, da je bil Smith poražen radi svoje katoliške vere.

“Chicago Daily Tribune”, ki pobija prohibicijo in ki je v teku kampanje v marsičem odobraval Smithove besede, piše zdaj v uredniškem članku, da je bilo “smiselno pričakovati, da bi ameriški volilci, ki so večinoma protestanti, izvolili katoliškega prezidenta”! Dalje list poudarja, da vera je igrala veliko vlogo v volilni kampanji, večjo kot prohibicija, toda največjo vlogo je igrala “republikanska prosperiteta”.

Listi “Tribune” ni hotela tega — kar se tiče vere — povedati pred volitvami.

Drugi list, “Times-Dispatch” iz Richmond, Va., tudi piše: “dejstvo, ki zdaj sije v nas, je, da je ljudstvo Združenih držav enkrat za vselej pokazalo, da ne imeti in ne bo imelo katoliškega predsednika. Poraz Smitha je to nevarnost odstranil za vselej”.

Politični člankarji, ki zdaj modrujejo o volilnem rezultatu, pokazujejo na številke glasov. Smith je nabral največ glasov v mestih, kjer živi največ katolikov, posebno tujerodnih katolikov. Ta mesta so New York, Chicago, Cleveland (v Clevelandu ima Smith nekaj čez 13,000 glasov večine nad Hooverjem), Boston, Newark, Cincinnati, St. Louis, Pittsburgh in Milwaukee.

Največ glasov je Smith dobil poračeno v Bostonu, kar mu je pomoglo, da je država Massachusetts v njegovi elektralni koloni. V mestu New Yorku je Smith dobil 1,153,590 glasov in v Bostonu 292,257. Obe mesti imata pretežno katoliško prebivalstvo. Isto velja za ostala navedena mesta. Ali vse te pridobitve v katoliških mestih so bile podane z ogromnimi večninami proti Smithu na deželi, kjer bi vajo večinoma protestanti. Farmaži, na katere je Smith najbolj apeliral, so malone soglasno odglasovali proti njemu.

To je jasen dokaz, da so se volilci razdelili po veri. Saj so celo mokri distrikti v raznih krajih dežele, na primer v Kaliforniji, volili Hooverja izjemno dela le Milwaukee, kjer prevladujejo katoliško-nemški in katoliško-poljski glasovi.

Takozvani solidarni ali etnotni jug, ki pa ni več enoten, ne pride v postev. Tam glasujejo demokrati iz principa, pa če je tudi sam satan kandidat. Da so pa na jugu letos tudi ta princip vrgli v vodo, dokazuje republikanska zmaga v Texasu, Virginiji, Severni Karolini in v Floridi — kjer so volili ne proti Smithu demokratu, temveč proti Smithu katoliku.

Taka je odurna slika. Bunk republikanske “prosperitete” se je zvezal z bunkom vere in spretno zakril najvažnejša vprašanja. Povprečni ameriški volilec je pokazal, da mu katolicizem bolj smrdi kakor petrolejska korupcija, nad vse hišna prohibicija in propadla stara farmaštva.

Smith je dobil 16 milijonov glasov, kar je rekord nad vsemi prejšnjimi posameznimi kandidati, toda Hoover se ponaša s 24 milijoni glasov, kar je rekord vseh rekordov. Kljub lepemu številu glasov je Smith propadel najbolj žalostno med vsemi prejšnjimi demokratiškimi kandidati v elektralnem kolegiju.

Glasovi delavskih strank zelo padli

Samo prepričani socialisti so letos volili svoje kandidate. Thomas dobil 50,117 glasov v New Yorku in 8000 v Chicagu.

New York City. — Socialistični predsedniški kandidat Norman Thomas je dobil v mestu New Yorku 50,117 glasov. V državi New York je dobil okrog sto tisoč glasov. — Thomas je v sredo komentiral volilni rezultat, da smatra poraz demokratov za mogočen korak k razpadu demokratske stranke, katero nadomesti socialistična stranka kot glavna opozicija proti vladajoči kapitalistični stranki.

Chicago. — Socialistični kandidat Norman Thomas ima v Chicagu in okraju Cook skupaj 8003 glasove. Foster, predsedniški kandidat komunistične stranke je dobil 1682 glasov, Reynolds, kandidat Socialist-Labor party (seepisti) pa 355 glasov.

(Gornja prva poročila o glasovih delavskih strank dokazujejo, da pri letošnjih volitvah ni bilo običajnih “protestnih” glasov za kandidate manjšinskih strank. Takozvani liberalni in progresivni elementi so letos zdivjali za Smithom in obelježili z njim vred v jami poraza. Letošnji socialistični glasovi so torej le glasovi onih, ki mislijo in čutijo socialistično. To velja tudi o komunistih.)

Milwaukee, Wis. — Po prvem, neoficielnem štetju glasov v petem kongresnem distriktu je bil socialistični kongresnik Victor L. Berger poražen. Dobil je 40,834 glasov, republikanec W. H. Stafford 41,570 in demokrat O’Malley 23,528. Socialisti so v vsakem zahtevali ponovno štetje glasov.

Senator Robert M. La Follette je bil ponovno izvoljen z veliko večino, toda v ostalem so v Wisconsinu zmagali republikanci kljub temu, da je Smith, obojil Milwaukee. Kohler je novi guverner.

West Allis, Wis. — Jos. Radeli ml., slovenski socialistični kandidat za poslanca v wisconsinški legislaturi, je ostal v manjšini za okrog 400 glasov. Dobil je približno 1600 glasov, njegov nasprotnik, demokrat in Poljak, pa 2000.

PRIHODNI KONGRES.

Po še nepopolnih poročilih bo 71. kongres Združenih držav sestavljen takole:

Nizja zbornica:	
Republikanci	265
Demokratje	168
Farmer-laboriti	2
Senat:	
Republikanci	56
Demokratje	39
Farmer-laboriti	1

Suhači se vesele Hooverjeve zmage.

Westerville, O. — Ernest H. Cherington, glavni tajnik Svetovne lige proti alkoholizmu, je te dni podal izjavo, kjer pravi, da Hooverjeva zmaga pomeni največjo pridobitev za vse tiste, ki so delali na to, da ostane prohibicija še nadalje v veljavi.

Izključeni rudarji v Illinoisu spet v uniji

Shodi opozicije proti pogodbi so legalni, dokler ni pogodba sprejeta.

Galesburg, Ill. — Organizirani rudarji v Illinoisu imajo pravico do opozicije proti pogodbi med organizacijo in podjetniki, dokler pogodba ni sprejeta od obeh strank. Tako je sklenila in odločila mednarodna eksekutiva rudarske organizacije. Več rudarjev je bilo izključenih iz rudarske organizacije, ker so bili v opoziciji proti pogodbi med rudarsko organizacijo in podjetniki. Izključili so jih odborniki dvajsetega distrikta rudarske organizacije. Ti rudarji so se pritožili na mednarodno eksekutivno v Indianapolisu zaradi izključitve.

Eksekutiva je odločila, da imajo rudarji popolno pravico oponirati medzni pogodbi. Oni lahko sklicujejo shode, obdržajo govore in pišejo proti medzni pogodbi, dokler ni sprejeta in potrjena od obeh strank. Kadar jo pa obe stranki potrdita, pa mora prenehati opozicija. Izključeni rudarji so zopet nazaj sprejeti v organizacijo.

Carli ustavili sovjetsko dražbo v Berlinu

Nemški sodišče odloči, če imajo sovjeti pravico prodajati zaplenjene umetnine.

Berlin, 8. nov. — Dva dni je trajala v Berlinu javna dražba dragocenih slik, preprog, pohištva in drugih umetnin, ki jih je dala na prodaj sovjetska vlada. Umetnine so bile prej v bivšem carskem muzeju umetnosti. Kupcev je bilo malo in skupice dveh dni je znesel približno \$750,000.

Tretji dan, to je včeraj, je pa bila dražba ustavljena na odlok sodišča v Berlinu, in sicer na zahtevo ruskih emigrirjev v Nemčiji in Franciji. Stiri najstari emigrirje je podpisalo obtožbo, da so med predmeti, ki so prodajali, nekatere reči, ki so njihova lastnina in za katere jim ni sovjetska vlada dala nobene odškodnine.

Zadeva bo vsekakor imela dalekosežne posledice, kajti sodišče se mora ozirati na razne pogodbe med Nemčijo in Sovjetsko unijo. Sovjetski krogi v Moskvi so zelo razočani radi tega in sovjetski poslanik v Berlinu je prejel navodila, kako mora postopati. Med ruski emigrirji, ki zahtevajo umetnine zase, je cela vrsta bivših ruskih aristokratov, velikih knezov in knežev, ki se potepajo po svetu od časa ruske revolucije.

“Opilji zakon” prodri v Arkansasu

Bigotski volilci odobrili predlogo za prepoved poka o evoluciji z listino 10,000.

Little Rock, Ark. — Proti-evolucijska predloga, ki je bila dvakrat poražena v legislaturi in katero so fanatični pridigarji spravili na splošno glasovanje pri zadnjih volitvah, je — kolikor to zdaj kažejo glasovi — prodrla z okrog 10,000 glasovi večine.

Izid referenduma v 665 predmetih izmed 2018 je sledeči: za predlogo 31,373, proti predlogi 22,956 glasov.

Obletnica ruske revolucije.

Moskva, 8. nov. — Sovjeti so včeraj z velikim sijajem proslavili enajstletnico komunistične revolucije v Rusiji. V Moskvi so bile vojaške parade in 25,000 delavcev je prisrčno slavilo nastopim na Rdečem trgu.

FILIPINSKI VODJE POSTALI PASIVNI

Rajše postanejo politični gospodarji pod ameriško zastavo.

Washington, D. C. — Srečno, sanje o svobodni Filipinski republiki! Šle so!

Filipinsko otočje je šlo tisti pot, kot je šla Koreja, ki jo je podjarmila Japonaka. Najprvo so bile velike obljube, ko ni bilo nič, je nastala revolucija, ki jo je Japonaka strla s orožjem in v njo uvedla vlado policije.

Amerika je najprvo pregnala s otočja sile onih, ki so zasedali Filipinsko republiko in na to previdno obljubila ljudstvu na otoku svobodo. Manuel Quezon in Sergio Osmena sta se naveličala simpatičnih izjav o neodvisnosti Filipinskega otočja, izgubila sta vse upanje in sprejela sta kolonialni režim. Odlele bodeta zastopnika guvernerja Stimsona, mesto njegova nasprotnika. Delavno ljudstvo na Filipinskem otoku se bo pa sčasoma naučilo, da ni nobene razlike med domačimi in tujimi izkoriščevalci. Quezon in Osmena postanejo politična gospodarja pod ameriško zastavo. Imoviti Filipinci se pa združijo z imovitimi Američani pri anovanju velikih farm in industrijskih podjetij na otoku. To je konec sanj o filipinski neodvisnosti. Coolidge je poslal Stimsona v Manilo, ko je Stimson pokazal svoje zmoglosti v Nikaragvi. Tam je pregovoril generala Moncena, da je odpopkal revolucije liberalizem v deželi.

Stimson je imel posebno mislo, ko je odšel na Filipinsko otočje. Imel je nalogo, da povzroči preklic postave, ki posameznikom in kompanijam prepoveduje lastovati več ko 5,600 akrov zemljišča. Osmena in Quezon sta na tistem pristala na to. Svojim pristajalcem sta dala naročila, da se ta postava preklicuje. Ameriške kompanije bodo zdaj lastovale do deset in dvajset tisoč akrov sveta, na katerem bodo pridelovale kavčuk, konoplje in sladkorni trst. Ustanovljen bo moderni industrijski feudalizem, ki karektizira moderne plantaže, v tropičnih krajih.

Od leta 1915, odkar je bil sprejet Jonesov akt, ki je Filipincem obljubil neodvisnost, je bilo vedno manj volje za neodvisnost. Danes je težko najti v kongresnem zbornici 50 kongresnikov ali 20 senatorjev, ki res mislijo podeliti neodvisnost Filipincem. Ameriški političarji obeh starih strank so se ogreli za komercialni imperializem. Ta imperializem se skriva pod nejasno sugestijo, da “zaostala” ljudstva žele ameriške avte, telefone, radio, umetne hladilne naprave, dobre ceste in poljske stroje. Oni prepričajo sami sebe, ako Filipinci postanejo neodvisni, ne bodo imeli vsega tega. Vrh tega bodo propadale ljudske šole, trgovina, sploh ne bodo delovali “blagoslovov” zapadne civilizacije. Včas pa argumentirajo, da bo Japonaka prav zanesljivo pobasala Filipinsko otočje po nekaj letih, ko se je zadnji ameriški polk odpeljal s otočja.

Filipinci so se na vse to malo ozirali, dokler so jih njih izvoljeni voditelji spominjali na mučeništvo njih junaka Rizala, na boje z ameriški armadami v letih 1906 in 1909, na uspešen odpor Kitajcev v Kantonu proti staremu Kitaju, Japonaki in Britaniji. In to se je zgodilo, ker je bila Wilsonova uprava naklonjena filipinski neodvisnosti. Ko je Harding postal predsednik in je general Leonard Wood prišel kot guverner v Manilo, so šle Filipinci spoznali, da je svetovna vojna napravila iz Amerike komercialni imperij.

Unija osvojila edino stavkokaško pokarno

Novo vodstvo je odslavilo stavkokaš in jih nadomestilo s unijakimi delavci.

Denver, Colo. — Dolgotrajen je bil boj med lokalno organizacijo pekarskih delavcev šte. 26 in vodstvom pekarn Old Homestead Bakery. Lastniki so končno prodali svojo pekarno in novi lastniki so poverili vodstvo pekarn novim ljudem. Novo vodstvo je odslavilo vse stavkokaške delavce in jih nadomestilo z novimi.

Boj med organizacijo in pekarno je bil tako resen in trd, da je pekarna v teku časa izgubila eno tretjino svojih odjemalcev. Bila je edina velika pekarna, ki ni hotela priznati organizacije pekarskih delavcev.

Produkcija olja se spet skuša znižati

Britski privatni oljni interesi bi radi igrali to potezo v družbi z ameriški.

Washington, D. C. — Zvedenci državnega in trgovskega departamenta v produkciji olja opazujejo nov polkus britskih oljnih interesov za znižanje oljne produkcije. V ta namen nameravajo stopiti v dogovor z ameriški oljnimi interesi.

Lanako leto se je dosegel sporazum za omejevanje oljne produkcije v tej deželi. Ali takoj po dogovoru so Standard, Gulf (Mellonova) in druge velike družbe povečale svojo produkcijo v Venezueli.

A. S. Debenham, zastopnik Royal Dutch Shell oljne skupine, ki je lani ponesrečil s svojimi pogajanj, se je vrnil v London na poziv njegovega šefa sir Henry Deterfinga in ima zopet nov načrt za omejevanje oljne produkcije v Venezueli.

Naglasil je napram Standard, Mellonovi, Sinclairjevi in drugim ameriškim kompanijam, da je taka produkcija v škodo oljnim družbam samim.

Toda trgovskemu departamentu je znano, da si Dutch Shell, Standard, Mellonova in druge družbe ne morejo pomagati, pa če bi se tudi dogovorile glede oljne produkcije v Južni Ameriki. Sovjetsko olje je ceneje in prihaja veliko hitreje na evropski in azijski trg kot ameriško. Sovjetsko oljno polje je neizčrpno. Najbolje, kar oljne družbe lahko store, je to, da razdele med sabo ostale trge po tem, ko bodo sovjeti producirali in prodali toliko olja, kolikor so ga mogli producirati in prodati. Standard Oil družba v New Yorku pomaga Sovjetom postaviti olje na trg.

Prilike za nasprotovanje sovjetskemu olju na svetovnem trgu so danes manj ugodne, kot kdaj prej.

Smithov volilec izvrši samomor.

Newark, N. J. — Otto Lauretitz, vnet Smithov agitator, je bil v sredo tako potr vlad Smithovega poraza, da si je vzel življenje.

In da so mora odložiti filipinska neodvisnost.

Šedem let trpega boja je minilo. Končno so sirenaki glasovi komercialnega imperija skušali Osmena in Quezona, pa njih tovariše, Komisar Gabaldon, ki je priporočal kompromis, je bil poražen, ko se je pogajal za mandat svojega naroda v nižji zbornici. Danes odloča Stimsonova volja v filipinski narodni politiki. Gibanje za neodvisnost je potisnjeno v kot, da tam spi spanje pravičnega. Filipinski političarji postanejo govorniki, ki jih bodo radi videli na banketih ameriških biznismenov. Spomenik Rizalu na Filipinskem otoku postane farsa kot spomenik Mazziniju v Italiji.

SCHARRENBERG BRANI HAVELOCK WILSONA

Enaki pišči lete skupaj.

San Francisco, Cal. — Paul Scharrenberg, urednik strokovnega glasila Mednarodne mornarske organizacije, brani Havelock Wilsona, predsednika Britske mornarske unije v glasilu Mednarodne delavke in strokovne internacionale v Amsterdamu. Britski unijaki kongres je namreč izključil Havelock Wilsona in njegovo organizacijo zaradi stavkokaštva v splošni stavki leta 1926.

Pri tej obrambi pa Scharrenberg kritizira mednarodno mornarsko pravilo, predlagano na mednarodni delavski konferenci, kateremu sta nasprotovala Wilson in Andrew Furuseth. Norveške se iz odstavka za mornarje v pravih Mednarodne federacije transportnih delavcev, čda, da je bila sprejeta v interesu transportnih delavcev na suhem in proti mornarjem, vrh tega pa še hvali Wilsona in Furusetha, da sta ustanovila dualno mornarsko organizacijo.

Ta obramba najbolj žalostnega in nazadnjaškega voditelja v britkem delavskem strokovnem gibanju ne pojasnjuje le raznih činov Scharrenberga, ki je tajnik Državne delavske federacije v državi Kaliforniji, ampak tudi čine Furusetha in drugih odborikov Mednarodne mornarske unije. Imeli so dosti spornih razgovorov s pristanličnimi delavci in drugimi transportnimi delavci. Pri vseh teh razgovorih so nasprotovali, da se transportni delavci organizirajo v eni uniji, ne glede na to kje delajo na suhem ali na morju. Rekli so, ako se taka unija organizira, tedaj bo pogoltnila njih unijo, ki sestoji iz mornarjev, kurjačev, brodarjev na parnikih, ki plovejo po rekah, ribičev itd. Havelock Wilson je v Britaniji vedno podpiral torije proti delavski stranki. Volitve na Angleškem se bližajo in njegova izključitev iz Delavskega strokovnega kongresa bo v Britaniji postala bolj popularna, ker bo najbrž napadel delavsko stranko, ker je bil izključen iz Delavskega strokovnega kongresa. Britsko delavstvo vedno bolj prihaja do prepričanja, da so veliki nasprotniki delavstva oni, ki nasprotujejo samostojni politični akciji delavstva.

Odnosi iz Evrope

Nemci zadovoljni in Francosi pesimistični z volilnim izidom. Mehika pozdravlja Hooverja.

Berlin, 8. nov. — Nemški uradni krogi in buržoazni listi izražajo veselje nad zmagom Hooverja v Ameriki. Posebno so veseli industrijski magnati.

Pariz, 8. nov. — Pariško nacionalistično časopisje, ki gleda na volilni izid v Ameriki zgolj s stališča interesov Francije (vojni dolgovi), je zelo pesimistično, ker vidi nadaljevanje Coolidgeve politike.

London, 8. nov. — Angleški politični krogi so mnenja, da je Hooverjeva izvolitev dobro znamenje za Anglijo in Evropo.

Bruselj, 8. nov. — Belgija se raduje Hooverjeve zmage, še celo katoliški list “La Nation Belge” izraža upanje.

Rim, 8. nov. — Fakiostovski listi kažejo presenečenje, ker je Smith tako temeljito pogorel in vidijo slabo bodočnost za Italijo. Revizije dolgov ne bo! — Vatikan molči kot grob.

Mexico City, 8. nov. — Predsednik Calles in začasni predsednik Gil sta izrekla veliko zadovoljnost vlad zmage Hooverja. Mehški klerikalni krogi, ki so si veliko obetali od Ameriko, čda zmaga Smith, so poparjeni.

Gibanje tekstilnih delavcev v Nemčiji

Konjunktura na trgu ni ugodna za nemške tekstilne izdelke; mezde so nizke.

New York, N. Y. — V Nemčiji je več ko 300,000 tekstilnih delavcev. Med njimi je nastalo gibanje za povišanje mezde, ker pogodba poteče ta mesec in mezda je nizka. Povprečen zaslužek tekstilnih delavcev je 14 centov na uro. Povprečno zaslužijo delavci po 18 centov na uro, delavke pa po 13 centov na uro. Neizučene delavke pa zaslužijo komaj po 11 centov na uro.

Brezposelnost med tekstilnimi delavci se je od meseca januarja precej povišala. Organiziranih jih je bilo štiri sto tisoč. A od teh jih je brez dela sedem odstotkov. Kakšnih sedem odstotkov pa dela le po nekaj dni v tednu.

V distriktu Muenchen-Gladbach je bilo izprtih 45 tisoč tekstilnih delavcev, ker so zahtevali povišanje mezde. Izprti so bili v tri sto tovarnah. Zapadni Prusiji so ponudili tovarnarji 195 tisoč tekstilnih delavcev manj kot cent povišanja mezde na uro. Tovarnarji izjavljajo, da proglase splošen izpor, ako tekstilni delavci ne sprejmejo njih ponudbe.

Revščina med tekstilnimi delavci je velika. Ta revščina je skrita za zidovjem in potnik, ki potuje skozi nemška tekstilna mesta, vidi malo revščine. Ampak če stopi v hišo in na njeno dvorišče, tedaj najde v njih revščino, kakršna je v velikomestnih stanovanjskih kasarnah navadna reč v človeških nišah.

Smithu ponujajo predsedništvo banke

“Nikdar več v javni službi” izjavlja poraženi demokratiški kandidat. V enem dnevu se je Smith postal za 10 let.

New York City. — Guverner Smith je izjavil v sredo, da nikdar več ne kandidira za nobeno javno službo. Bil je 25 let v javnem življenju in to je dovolj. Zda se umakne v privatno življenje.

Medtem pa poročajo iz Wall Streeta, da v prihodnjih desetih dneh dobi Smith ponudbo predsedništva nove banke v Wall Streetu, ki bo imela 55 milijonov dolarjev kapitala.

Šlen poraz, ko je pričakoval gotovo zmago, je Smitha zelo potrl. Njegovi oči prijatelji pravijo, da se je v enem dnevu postal za deset let. Ves dan v sredo je bil zaprt v svojem guvernerskem uradu v Albany.

Najhujši udarec za Smitha je, ker ga je njegova lastna država pustila na cedilu in dala večino Hooverju, medtem ko je bil demokratiški kandidat Franklin Roosevelt izvoljen za guvernerja.

Profesorji proti propagandi elektrarskega trusta.

Washington, D. C. — Paul C. Stetson, superintendent javnih šol v Daytonu, O., in David A. Ward z Wilmingtona, Del., bosta vodila preiskavo glede propagande elektrarskega trusta v solah v imenu odbora desetih, ki jih je izvolila National Education asociacija. Val člani odbora so znani kot nasprotniki trustove propagande v solah in da bi se te izrabljale kot propagandno sredstvo za trustove interese.

Polica aretirani radi kršitve prohibicije.

Niles, Ill. — Michael Oszakowski, policijski načelnik, je bil v sredo aretirani radi kršitve prohibicijskega zakona. Z njim vred sta bila aretirana njegov brat Peter in R. Edwards radi enakega prestopka.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

183

Datum v oglepu n. pr. (Oct. 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da va mje s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ZNIŽANJE MEZDE NI SPRICEVALO ZA TOVARNARJEVO INTELIGENCO.

Sposoben tovarniški ravnatelj ne priporoča znižanja mezde kot sredstvo za znižanje obratnih stroškov.

William Bassett, bankir in ekonomičar, si ne služi svojega vsakdanjega kruha kot delavec v tovarni. Tudi ni delavski ali socialistični agitator, a vseeno pa prihaja do zaključka, da znižanje mezde ni sredstvo, ki dokazuje veliko sposobnost tovarnarja ali tovarniškega ravnatelja, ker je na tisoče drugih sredstev, s katerimi se da uspešno znižati obratne stroške industrijskega podjetja. On pričinja svojo poslanico z besedami: "V navadi je, da naznanilo o znižanju mezde spremlja pridiga o enakih interesih kapitala in delavcev, ki je žaljen inteligentnih delavcev. Ali njegovi delavci takoj spoznajo, da so med njimi in tovarnarjem interesi tako enaki kot med biko-borbcem in bikom v areni."

Bassett je tekstilni tovarnar v Novi Angliji. Njegovi tovariši so znižali mezde, mesto da bi izboljšali produkcijske metode. On meni, da tovarnar najprvo misli, kako bo znižal delavcem mezde, kadar je treba odbiti nevarno konkurenco, mesto da bi bilo znižanje mezde zadnje sredstvo, na katerega naj se spomni. Svoj evangelij je tudi vedno pridigal večini tovarnarjev zama, kot zastoj priporočajo inteligentni delavci večini svojih tovarišev, da se naj organizirajo strokovno, politično in gospodarsko, ako hočejo biti močni.

Bassetov glas je ostal glas vpljočega med tekstilnimi tovarnarji v Novi Angliji, kar pričajo dogodki. Ko so pričeli občutiti konkurenco tujezemskih podjetnikov in podjetnikov na jugu, je bilo njih prvo priporočilo, da se delavcem zniža meza in pri tem so zapeli pesmico o enakih interesih med kapitalisti in delavci, ki je že tako stara, da so se jo naučili že vrabci čivkati na strehah.

Od delavca se zahteva, da opravi gotovo množino dela v tovarni. Ako tega ne stori, ga odslove ali pa mu odkazuje manjodgovorno mesto v tovarni, na katerem tudi manj zasluži. Ako bi to pravilo veljalo za tovarnarje in tovarniške ravnatelje, tedaj bi jih že zdavnej več kot polovica delala pri strojih v tovarni ali pa pometala tovarne, ker nimajo zmožnosti, da bi sedeli v vodstvu tovarne. Tako bi se zgodilo, ako bi bila današnja človeška družba saj po kapitalističnih principih pravično uravnava. Ampak kapitalistična človeška družba se niti pri produkciji ne ravna po svojih principih in načelih, s katerimi hoče javnosti dopovedati, da naj bodo najzmožnejši tudi na vodilnih mestih v produkciji in trgovini. To načelo, ki ga proglašajo zagovorniki kapitalističnega produkcijskega sistema kot pravilo tega gospodarskega sistema, ni v sedanjem kapitalističnem gospodarstvu uresničeno in ni bilo še nikdar vzpostavljeno v tem gospodarskem sistemu, ker je gospodarski sistem tak, kakršen je, velika krivica. Vzpostaviti resnico v neresnico je pa nemogoče. In zato je tudi to pravilo v kapitalističnem gospodarskem sistemu ena sama velika neresnica.

V vodstvu blagovne produkcije in distribucije niso danes najsposobnejši in najinteligentnejši, ampak oni, ki imajo najbolj rejeno denarno mošnjo, izvzemši nekaj izjem, ki le potrdijo, da je resnica, da danes vodijo industrije in delijo blago le oni, ki imajo kaj v svojih blagajnah, ne pa oni, ki imajo sposobnosti za tako delo.

Ce je oče bankir ali tovarnar, kadar umrje, postane tudi njegov sin tovarnar ali bankir ali pa zasede katero drugo visoko mesto pri produkciji in razdelitvi blaga. Po zmožnostih se ne vpraša. Taki ljudje pa seveda dosti ne mislijo, kadar je treba tekmovali s konkurenti, ampak napenjajo znižanje mezde svojim delavcem. To jim najbolj prija, ker njim ni treba napenjati svojih možganov, kako bodo vodili blagovno produkcijo in distribucijo v kapitalistični človeški družbi.

VESTI IZ NASELBIN

Odgovor in pojasnilo.

Detroit, Mich. — V naslednjem želim na kratko odgovoriti na pojasnila rojakinji Mary Fradel iz Latroba, Pa., na njen dopis, ki ga je pisala v Prosveti št. 257. Ni vam treba dvomiti o resničnosti mojega dopisa, ki je bil priobčen v Prosveti št. 250. Po mojem mnenju bi pač bilo boljše, da bi glede tega samo mene vprašali; ker bi lahko dobili točen odgovor in pojasnilo.

V dotični tovarni Peninsular Stove Co., ki sem jo omenil, da so v njej dobili delo, pišete vi, da je stavka. Pojasnim vam, da v dotični tovarni ni splošne stavke, ampak stavkajo samo modlarji, ne pa ostali delavci. Tudi par naših rojakov je uposlenih v tej tovarni kot kleparji in drugi, ker stavka je omejena le na eno stroko, kot sem že omenil. Na stavki so le modlarji, ki imajo pri tovarni tudi svojo stražo, žal, pa skeboy menda ne manjka nikjer, tako tudi tukaj ne.

V mojem dopisu, ki je izšel v 250. številki Prosvete, nisem nikjer zapisal, da vabim modlarje sem. Sploh pa nisem vabil nikogar v dopisu, ako natančno preberete dopis od kraja. Torej vam ni bilo treba meni dajati nasveta. Josip Obratnovič.

Pojasnilo: Rojakinja Fradel je bila v pravem, ko je javnosti opozorila na dejstvo, da je v omenjeni tovarni stavka, četud ne v vseh oddelkih tovarne. Indirektno ste vabili delavce v omenjeno tovarno, ko ste pisali: "Tu blizu je tudi tovarna Peninsular Stove Co., ki je zelo lepa in čedna. Sedaj delajo v njej precej dobro. Ako bi kdo hotel delo dobiti tam, posebno če je vajen te vrste dela, tedaj bi ga lahko dobil. V tej tovarni delajo vse vrste peči in furnese, itd."

Čudne sanje.

Cleveland, O. — Znašel sem se stoječ na nekem travniku, v družbi z mojo soprogo. Oziraje se na okoli, zagledava moža, sivo brado, ki pomalega stopa na preji v spremstvu svojega pomočnika. Oddaljena sta bila od nas približno 100 čevljev. Po malem premisleku hočem vprašati moža ženo, kaj so ti možje, k tako čudno izgledajo, kakor divji. Ni bilo časa čakati na odgovor.

Zena vzklikne: "Tolovaji!" Začuden in s strahom zagledava dva samokresa naperjena proti nama. Nisem imel časa premisljevati. Strgam se od moje žene, ki me je držala tako trdno kakor kača, ki se ovija človeka. Zbežim letim, s spodtaknem, padem. Strele ali šim, pokajo za menoj. Zade me ni nobeden. Ko priletim do grmičevja, se nekoliko ustavim ter s pozornostjo se ozrem na zraj.

Od daleč zagledam, da tolovaj mi še vedno sledijo. Čvrtli korakov stopam dalje, po onen brošju zavijam kakor kača, da tolovaji izgubijo sled za menoj. Idem dalje noter v goščavo, v temno noč. Zabredel sem tako daleč, da nisem mogel več naprej. Po goščavi slišim šumenje, lomijo se veje, listje šumi. Strah, še vedno večji strah. Onč lomastenje prihaja vedno bližje in bližje. Ni bilo časa premisljevati. Skočim s prostora, ne katerem sem stal, na bližnje drevo. Splesal sem gori do prve veje, ter na veji obsedim in čakam moje usode.

Po kratkem času zaalšim smrčanje in praskanje po onem deblu, na katerem sem se jaz nahajal. To sem razumel, da je bila nekake vrste zverjad. Spoznam in videti jo nisem mogel, ker je bila tema.

Po malem čakanju na drevesu se spet ona zverjad pomene v daljino tamo, iskat si boljega mesta. V strahu ne spet zmislim na mojo ženo, je li še pri življenju? Kaj je z njo? Vse je postalo tiho kakor v grobu. Skočim z drevesa, hitim dalje proti oni smeri, odkoder sem zbežal od nje. Nisem hodil daleč, ko sem zagledal veselo družbo, veselih obrazov, ki so igrali karte na lepem travniku. Med njimi zagledam tudi mojo ženo, ki je vnelo metala karte z drugimi vred. Poskočilo mi je srce veselja. Ko jo vprašam par vprašanj, ni bilo odgovora. Zalostno

me pogleda in spet nadaljuje svoje delo. Okorajim se ter jo spet vprašam: "Kdo te je rešil onega položaja, pri katerem sem te pustil?" Odgovor: "Moj sin me je rešil, ki mi je slučajno sledil." Se enkrat se spogledava, ter bolj žalostnega in kislega obraza odidem spet v ono goščavo, katero sem ravno zapustil. Vodi me ona začeta steza spet ravno na ono mesto, katerega sem že videl, do onega drevesa, na katerega sem vsilil in v obrambo splezal. Ustavim se in premišlujem, naenkrat mi zašumi v glavi. Spominam se spet na mojo ženo.

Tema se je začela pomikati v daljne pustinje. Začelo se je svitati. Zverjad se po je stajnila v svoje brloge. Vse je postalo mirno tiho. Jutranje solnce se je začelo pomalo dvigati. Jaz se pa obrnem ter korakam spet po oni ozki poti, po kateri sem bil že vajen, da spet zagledam ono, kar mi je najbolj pri srcu. Kmalu zagledam revno, napol raztrgano bajto. Stopim na prag one bajte, ki ni imela vrat. Ko pogledam notri, zagledam ženo — klečečo. Zgledala je kakor mrtva. Tresoč se počasi pomikam proti njej, na rahlo jo primem za ramo, privzdignem ji glavo. Začuden spoznam, da je ono bitje, katero je meni najljubše. Ni bila mrtva. Pogleda in vzklikne: "Kaj si ti?" Na to jo položim na one revne blazine, na katere so še ostale v oni cevni in zapuščeni koči. Utrunje kmalu zaspija oba. Po kratkem spanju se spet prebudim ter z velikim veseljem začuden se najdem doma med svojo družino.

To so bile moje sanje, ki so mi napravile strah in veselje.

A. Rodica.

Čikaške vesti.

Chicago. — Danes, dne 8. novembra, ob 10. dopoldne je na plošni umrja rojakinja Marija Ravnikar vsled nahuhe v starosti 69 let. Doma je bila nekje od Jesenic na Gorenjskem. V Ameriki je živela okrog 20 let. Zadnje čase je živela na 2650 So. Harding Ave., kjer je umrla in kjer tudi leži na mrtvaškem odru.

Pogreb se bo vršil v soboto, 10. novembra, ob 2. dopoldne na Češko narodno pokopališče.

Poročevalec.

NAUK ZA FARMARJE PO VOLITVAH.

Primeren je v priliki dveh ircev, ki sta kopala jarek.

St. Paul, Minn. — Ta nauk za farmarje je bil spisan pred enim mesecem. Izšel je v farmarjem listu "Farmers Union Herald" in je zadel žebel na glavo. "Naj narodne volitve izpadajo tako ali tako, farmarskega vprašanja ne bodo rešile. Ko bodo volitve končane, naj se farmarji spomnijo primere dveh ircev, ki sta kopala jarek po izvolitvi Groverja Clevelanda."

"Well, Mike," se je oglašil eden izmed njih. "Grover Cleveland je izvoljen."

"Da, Pat," je odgovoril drugi. "Midva sva še vedno v jarku."

Po volitvah bo cena za pšenico še ravnotako nizka, da ne krije produkcijskih stroškov. In tako bo ostalo, dokler farmarji ne bodo kontrolirali trgov za poljske pridelke.

Farmarji se morajo sami porigrati za svojo odreditev, dokler bodo čakali na gospodarsko osvoboditev, da jo prinesejo oni, ki se ne brigajo po kakšni ceni se prodaja pšenica na trgu, bodo čakali in čakali...

Smithovi častilci plačujejo stave.

Chicago. — Poraz Al Smitha je bil obenem finančen polom za nebrojne navdušene Smithove pristaše, ki so pred volitvami stavili večje in manjše vsote denarja na njegovo zmago. Ti reveži zdaj plačujejo, da kar potajo. Neki čikaški Smithov entuziast je stavil svojo farmo, vredno \$54.000, da bo Smith izvoljen. Vsakdo si lahko misli, kako se danes počuti.

Vlak ga ubil.

Chicago. — Martin Krucaler, železniški delavec, je bil v sredo ubit od vlaka Western Indiana železnice na križišču 61. ceste in Stewart.

Rumena mrzlica premagana

Rumena mrzlica je strašen bič tropskih dežel in divja posebno hudo v zapadni Afriki in Južni Ameriki. Domačini so že kolikor toliko utrjeni, priseljeni Evropejci pa skoraj vedno podležejo; ako se jih je prijel ta nevarna bolezen. Radi te mrzlice se ne more obnesti nikaka kolonizacija v zapadni Afriki in v Kongu, dasi so ti predeli tako bogati raznih pridelkov, da bi lahko redili najmanj desetkratno število današnjega stanovništva. Rumena mrzlica pustoši neusmiljeno te bogate in rodovite pokrajine, ker pobere tudi skoro vse prirodni prirastek avtohtonega pebivalstva. V poslednjih letih je divjala ta epidemija osobito v Braziliji in ob Senegal. Število žrtev je doseglo tako višino, da je moralo francosko ministrstvo za kolonije podvzeti vse potrebno, da vsaj zajeti ta morilni pohod zavratne bolezni.

Poslalo je v Dakar zdravniško komisijo pod načelstvom znanega specialista profesorja Avgusta Pettita. Komisija se je mudila v okuženih krajih pol leta, nato pa je nadaljevala svoje delo na Pausterjevem zavodu v Parizu. Nedavno je prof. Pettit podal zdravniški akademiji poročilo o uspehih akadejskega dela. Trije znameniti epidemiologi Stokes, Noguč in Young, ki so se pečali z raziskovanjem rumene mrzlice, so se sami okužili in umrli kot žrtve polkica. Z njih smrtjo so se večinoma izgubili vsi izsledki in dognanja, posebna škoda pa je v tem, da so po smrti učenjakov poginile tudi vse opice, ki so bile cepiljene z bacili rumene mrzlice v svrhu opazovanja. Prof. Pettit trdi, da so vse te opice stale okoli pol milijona frankov. — Njegovo delo je ovirala naredba tamonjega guvernerja, ki je prepovedal cepiti opice z bacili nevarnih bolezni, ker bi živali lahko okužile dolejši nedotaknjene dežele. Zato so se morala raziskovanja nadaljevati v Pausterjevem zavodu in so se za proučevanje rabe kulture rumene mrzlice, ki jih je podaril v ta namen prof. Sellardo s hrvatske univerze. Končno se je Pettitu posrečilo doseči učinkovit serum, ki služi tako za cepljenje samo, kakor za lečenje mrzlice. Dosele je Pausterjev zavod izdelal 600 steklenic seruma in ga poslal v zapadno Afriko. Ako se serum izkaže tako v praksi, kakor se je pri poskusih, potem je rumena mrzlica premagana in omogočena je kolonizacija najrodovitejših predelov Afrike in Amerike. Zdravnik je z učeno postjo zavojeval ogromne pokrajine in jih odprl svojemu narodu.

Trgovec oropan.

Chicago. — Dva oborožena bandita sta v sredo napadla Morris Rosenthala, kq je stopil v svojo garažo, da se odpelje z avtomobilom na banko. Rosenthal je imel pri sebi nad tri tisoč dolarjev, katere sta mu bandita odvzela in pobegnili.

Otrok umrl radi opeklin.

Chicago. — Triletni Joseph Hassell je v sredo zažgal vozček, v katerem je ležala njegova dva meseca stara sestra, ko ju je mati pustila sama doma. Ko se je mati vrnila, je bil otrok že tako obžgan, da je par ur pozneje umrl.

Bomba v stanovanju politikarja.

Chicago. — V sredo večer je bila vržena bomba v stanovanje Ernest Geisslerja, znanega republikanskega politikarja, na 3520 Wentworth ave., ki je deloma uničila poslopje. Policija nima nikakega sledu za bombaši.

Nesreča na križišču.

Champaign, Ill. — O. C. Parsons, njegova žena in triletna hčerka so bili v sredo ubiti na železniškem križišču, ko je vlak Wabash železnice treščil v avtomobil, v katerem so se vozili.

Obtožen umora.

Rockford, Ill. — Policija je aretirala John Marinellija na obtožbo, da je ustrelil svojega brata v prostorih nekega italijanskega kluba.

OPAZOVANJA

Iverje.

Ko sem se v sredo zjutraj peljal na delo, sem videl v vozu nadcestne železnice dolgo vrsto kislil obrazov. Černo so strmeli v debele naslove in številke v časopisu in se kislili in kislili. Lahko si razumel, zakaj so se kislili. Bili so večinoma češki delavci iz Cicera. Cicero je odglasoval v ogromni večini za Smitha in češkega demokratskega senatorskega kandidata Cermaka — in oba sta propadla. Zato kislili obrazi.

Reveži! Smith ali Hoover, Pingel ali Pangelj — vseeno se bodo vozili dan za dnevom na garanje po milosti bossov in plačevali obroke na avte in bungalove. Ali so reveži upali, da jim bo Smith ali Cermak pomagal plačevati obroke?

V ostalem imajo vsi pa dva ali tri sode novega vina in po več sto steklenic piva, ki ga kuha "maminka", pa so se v sredo zvečer na žalost in jezo napili — in zdaj je vse dobro.

In koliko je bilo takih slovenskih revežev?

Moj clevelandski prijatelj je pisal v svojem listu, da je Smithu "zmaga prirojena" in da Smith "zmaga iz navade".

Spet je bil v krivem — in to je njegova slaba navada, ki pa ni prirojena.

Brate, spoznaj, da politična trikarija ni nikomur prirojena, pač pa pride z razmerami in gre z razmerami k vragu.

Republikanski trikarji, ki so zmigali z lažmi in s polnimi mošnjami zlata, zdaj bandajo, tova za ta krščanski posel.

Kaj sem videl v Rusiji

Potovanje v Rusijo in dogodki v boljševiški komun.

Piše Josip Juhović, Pittsburgh, Pa.

To me ni iznenadilo, saj smo se nađejali, da bo zopet treba čakati in čakati. Bila je sobota. Povrno se na kolodvor in se dogovorimo, da ta čas čakanja porabimo za dobavo latvijskega vizuma, ki smo ga imeli imeti na naših listinah za potovanje v Rigo. V latvijskem konzulatu nam rečejo, da moramo prej iti v agencuro francoske parobrodne črte. Dobro, gremo tja in agent, neki žid, ki je govoril angleško, nam pove, da je treba najprej kupiti parobrodne listke, ker drugače težko dobimo latvijski vizum. Bili smo se dati predjem na listke, kajti agent je zahteval za vožnjo od Moskve do New Yorka \$175.00, dočim smo od New Yorka do Moskve plačali samo \$131.50. To da sila kola lomi in vsi smo plačali zahtevane vsote, tudi oni, ki niso ameriški državljani in ki so računali, da jim ameriški konzul dovoli potovanje v Ameriko.

Ko je bilo to opravljeno, se vrnemo na kolodvor in povedmo naše družine v neki hotel. Drugi dan je bila nedelja in jaz, Broz in Franko gremo zopet h komisarju za vizume. Potrebno je bilo novo dovoljenje za stop v urad in ko pridemo tja dobimo odgovor, da je dovoljenje brez pomena, ker komisarja ni v uradu. Ob nedeljah je njegov urad zaprt. Pojasnimo, da nam je komisar sam rekel, naj pridemo danes, torej v nedeljo. Telefoniraj, toda komisarja ni nikjer niti v uradu in ne v njegovem stanovanju. Kaj naj storimo drugega kakor počakamo še en dan?

Na povratku v hotel se naša trojica ustavi pred neko prodajalno z urami in zlatino. Na vratih vidimo tri velike lokote — tako velike kot klobuk. Okna so tudi bila zapahnjena z železom in na zapahih ključavnice.

"Glej, družo Broz," — rečem jaz — "to bo najbrž tista prodajalna zlatnine, o kateri je govoril Zinč v Clevelandu, da je o polnoči na stečaj odprta, kajti v Sovjetski Rusiji ni tatov! A glej velike lokote podnevu!"

In druge prodajalne v Moskvi so bile istotako zaklenjene — menda zato, ker v Sovjetski Rusiji ne kradejo.

Med čakanjem v Moskvi smo imeli hrano v kooperativnih restavrantih. Dragga hrana. Skodelica čaja stane 25 kopejk in dve jajci s koščkom alanine 70 kopejk. Po večerji v nedeljo smo šli malo na izprehod po ulicah Moskve.

Pred neko drugo prodajalno zlatnine smo videli poleg velikih ključavnic na vratih tudi velika, ki je stal tamkaj z naslavljenim bajonetom na puški. To sem opozoril Kuharja na "Rusnikovo" pisanje in tiste znane Zinčeve besede.

Hiše v Moskvi so na zunaj sive in zapuščene. Edino novo lepo poslopje, ki smo ga videli je bila Gospodarska banka. Čkva je silno mnogo, toda večina so zaprte in se rušijo.

Videli smo nekega starca svečeniški halji — dal je svečenik, ne vem — ki je stal zvezil in berščil. Padel je na lena od bolezni ali slabosti mislil sem, da na mestu izdihne. Sploh so bile moskovske ulice po katerih smo hodili, polne s jakov: starih in mladih, mladih, ženak in otrok, ki so m prosili miloščine od mimoidočih.

Ej, povsem drugačna je bila ta slika — resnična slika — sije od one, ki so jo naslikali "Radniku", oni, ki v Rusiji niso bili, niti ne bodo nikoli šli!

V pondeljek zjutraj smo videli, kako delavci delajo v Rusiji. Uprav pred hotelom so popeljali progo tramvaja. Motorni truki so dovažali pesek in zdraven kamen, katerega so pot delavci izkladali in nabijali v tračnice. V Ameriki sem videl, kako paznik goni delavce "hurry up", ali kako je paznik Moskvi priganjal delavce, to še nisem videl v Ameriki.

"Skorej (hitro)!" je kričal njegovji sodrugi delavci so kričali kar drug čez drugega. Čvek bi mislil, da niti stroj more tako hitro toči in nabijati kakor so brzo nabijali ti delavci v svobodni delavski državi. O ki so iz trukov metali pesek, se vrtili in žurili kakor ponor. Naravnost smilili so se mi. N toliko časa niso imeli, da bi oddahnili in obrisali zno. A znojili so se, bože prosti, kor živina.

"Poglej, poglej!" rečem Neču, "kako se dela v svobodni delavski Rusiji."

"Skorej!" kriči dalje paznik. Ampak nam je bilo "skorej" da brzo dobimo naše potne listine in čim prej pobegnemo iz Rusije.

(Dalje prihajajo)

Vesti iz Jugoslavije

Oblastna skupščina — molzna krava za klerikalce.

(Izvirno.)

Ljubljana, 24. okt. 1928. Zadnje dni je zborovala ljubljanska oblastna skupščina, ki je bila zelo voharna. To radi samozvestnega nastopanja klerikalcev, ki so v skupščini seveda v večini, pa mislijo, da lahko počno samo kar je njim drago. Predsednik dr. Natlačen ni hotel začetkom seje niti prečitati raznih predlogov, ki so jih stavili razni poslanci v raznih zadevah. Med temi predlogi je bil tudi predlog opozicije, naj ljubljanska oblastna skupščina obsodi zločin v beograjskem parlamentu; ker je bil umor v parlamentu nekaj blagoslov za klerikalce, ne morajo obsoditi zločina, pa so se tudi temu predlogu hoteli umakniti. Šele na protest opozicije je predsednik omenil vsebino predlogov ter jih oddal posameznim odsekom v razpravo. Radi predloga, da se obsodi umor v parlamentu, je opozicija zahtevala, da ga da predsednik na glasovanje. Nastalo je veliko prepiranje, v katerem je posl. inž. Zupančič zavpil: "Če ne sprejmete predloga, smatramo, da se večina strinja z beograjskimi Punišimi Račići." S tem je bil ogenj v strehi, kar navali na hoteli klerikalci na opozicijo. Zupančič pa je bil izključen za osem dni od seje. Opozicija pa je demonstrativno zapustila skupščino.

Na drugi seji so posamezni odseki poročali o svojem delu. Pri vsem delu se opazi, da podpirajo predvsem klerikalne ustanove. S krediti in podporami spirajo svoje klerikalne zavode, strokovne organizacije klerikalcev, ter jim tako služijo oblastne skupščine za podporo svojih strankinih interesov. Za delavske zadruge, ni niti ena beseda, ne da bi se ukvarjali s klerikalne domove, tisoče in tisoče. Vse pa gre iz davkov kmetov in delavcev. Vse gre za klerikalno propagando! Socialistični oblastni poslanci je vložil predlog, da oblastni odbor posreduje pri ministrstvu, da za rudnike dovolj vagonov na razpolago ter tako obvaruje rudarje brezposelnosti. Ta važni predlog je predsednik predal socialnemu odseku v razpravo ter tako stavil to vprašanje z dnevnega reda.

Tako dela ljubljanska oblastna skupščina. Klerikalci so vse preveč drzni s svojo večino. Lahko se nekoč preveč zaletijo. Delavstvo pa bi tudi moralo iz takega postopanja izvleči nauk, da pri prihodnjih volitvah pošlje več svojih zastopnikov v oblastno skupščino.

Edini krvnik v SHS umrl.

Sarajevo, 23. okt. 1928. Poklicnega krvnika amo imeli v Jugoslaviji samo enega, Florjana Mausnerja. Poredkoma je imel kaj opravila. V Ljubljani je obesil enega ali dva, obesil je Čurugo in se par drugih razbojnikov. Zdal se dolgo ni "nastopil" in bržkone ni bil nič kaj zadovoljen. Huda konkurenca se je razvila: "zločince" kakor sta bila Radića in Basariček pobijala zdaj v parlamentu, v Makedoniji vlada krvna osveta, ki sproti spravlja ljudi s sveta, če jim ne ugažajo; gladni se sami morajo, nevarne elemente država pošči kroti in zatira z brezposelnostjo in bedo — a za političnega rablja ni posla. Mogoče ga je to takoj žalostilo — v nedeljo je prišel obiskat svojega brata, konjederca-sintarja v Sarajevo, sedel na stol in zadel ga je srčna kap. Bil je takoj mrtev. In blizu se mu je delo v Pripiči obsodilo.

Glavna je osvobodena svojega 56-letnega konkurenta in bo z večjo pravičnostjo lahko "delovala".

Samomori.

Ljubljana, 24. okt. 1928. Dan na dan: samomori, samomori... Družba izobči enega človeka, izobči drugega, sto in sto... in je zadovoljna. Nič se ne pozna, vse gre lepo v redu. Včas se kdo kje ustrelil, obesi ali kakorkoli vzame konec, malkot, nič se ni zgodilo. Zapišemo neke v dnevne vesti in — konec človeka, konec enega ce-

lega, morda celo celega življenja. Taki izobčenci hodijo nekaj časa obupani okrog, malo upanja imajo, vsaj malo, za vsak dan sproti. Se bom že kam prijel in živel, se bom že kam priril. Vojake sem služil, morda bi me vzeli za policajca, zandarja vseeno kaj, samo nekaj naj bo. Najde, se obesi na to, visi nekaj časa. Samo malo je treba, samo eno majhno brc, pa ga bo vrglo, sam se bo ubil.

Predvčeršnjim si je v parku v Celju prgnal kroglo v glavo Jakob Rotnik, rodom iz Veljenja. Našli so ga zjutraj z revolverjem v mrtvi roki, s prestreljeno lobanjo in z roko, poskropljeno v možgani. Zandar je bil, misli je da se bo tako prebil skozi življenje: hodil bo na patroljo, miril pijance, včas bo koga aretil, pisal bo raporte ("Nič novega, samo v parku se je X. Y. ubil, vzrok beda," — tako je morda pisal), kar šlo bo. Pa so ga odpustili iz zandarstva službe in vse je prešlo. Odpeljal se je v Celje in se ponoči v parku ustrelil. V pismu, ki ga je zapustil, določa, naj se njegov denar 2500 din porabi za pogreb in za pribojček pogrebnice. Kdo izmed njegovih bivših kolegov-zandarjev v Celju pa je pisal raport: "Nič novega, samo ponoči se je v parku ustrelil zandar, ki je bil izpuščen iz službe."

In v Zagrebu, kamor gre toliko naših deklet za kruhom, je živela Gizela Pirc iz Novega mesta. Devetnaest let ji je bilo. Majhno številko, a morda dosti izkušenj, samih slabih, nič dobrih. Pa je zapisovala stalno imena vseh deklet, ki so storiла samomore. Z rastjo števila samomorov je rastle tudi v nji neko spoznanje ali obup ali kar hoboteta. Ko je bil seznam pretež velik, je šla v park Zrinjevac, popila stekleničko lizola, potem stekleničko jodove tinkture in zavila se neki prašek. Našli so jo še živo, prepeljali v bolnico, kjer pa je takoj umrla, ne da bi se zavedla. Našli niso pri njej ničesar. Samo točen seznam vseh deklet-samomorilk v Zagrebu. Popolnila ga je samo še s svojo smrtjo.

To niso samomori, to so umori, ki jih ima današnja družba na vesti.

Letošnji pridelek žita.

Poročilo ministra za poljedelstvo, je dosegla letošnja žetev sledeče število:

Pšenice so pridelali v državi 28 milijonov metriskih centov. Od te količine je potrebno za prehrano 11. milijonov, za setev 3 milijone. Presežek znaša torej 14 milijonov, kar se bo rabilo za rezervo in za izvoz.

Koruze so pridelali nad 20 milijonov metr. centov. Za prehrano ljudi je posebno 18 milijonov, za setev 0.9 milijonov, za prehrano živine 6 milijonov. Potrebujemo torej skupno 25 milijonov. To primanjkuje koruze se bo letos lahko pokrilo z ječmenom, ovsmom, ki so ga pridelali v večji množini kot ponačadi.

Za Cankarjev spomenik.

Deset let bo poteklo decembra, kar nam je umrl Ivan Cankar. Takrat smo se zavedli šele, da je bil med nami. Prišel je s svojo lepo besedo, z vsem svojim srcem med nas človek, ki nam je hotel pokazati, kdo da smo in kaj da nam je treba storiti. Bil je prvi izmed umetnikov, ki se je javno priznal k delavskemu razredu, ki je celo kandidiral na listi socialnih demokratov in govoril na shodih delavcem in kmetom. Bil je vedno zagovornik nizkih in bednih ljudi, bil je vedni bodeč buržoazije in praznega ročaljublja. Zato so ga takoj rodoljubci in farizeji, in zato je splošnoval delavstvo in mladina. A Cankar sam je bil močan in ni podlegel. Dosleden je bil do smrti. In tisti, ki so ga tajili, ki so sežigali njegova dela, so si ga hoteli po smrti prilastiti. Govorili so vsepriek o "našem Cankarju", dasi vedo, da bi se jim Cankar s pikro besedo zahvalil za vse čaščenje, ako bi bil še živ. Meščani, hoteli so Cankarja delavstvu, so ustanavljali razne akcije, da bi postavili spomenik, ki naj bi

Cankarja pokazal v njihovi napelni luči. Vse te akcije so šle po vodi, ne čuje se več od njih, in — meščan je kar zadovoljen.

Edino v delavstvu je ostala Cankarjeva podoba neoskrunjena, čista je v srcih razdarjev, ki so ga poslušali, ki jim je na shodih v Izlakah in Zagorju govoril svoje, cankarsko krepke besede. Oni ga ne bodo pozabili, svetel je v njih spomin nanj. Tudi ne dopuste, da bi si ga lastili drugi. Za desetletnico njegove smrti so sklenili, da pokrenejo akcijo, zbirati denar, da se postavi Cankarju njemu vreden spomenik. Osnova se je v ta namen v Ljubljani odbor, kjer so zastopane vse delavske organizacije ki je že prišel z delom za postavitev spomenika Cankarju. Kakor hitro bodo zbrali potreben denar, bodo sklepali, v kakšni obliki bodo postavili ta spomenik, da bi bil čimbolj dostojen Cankarja. S tem je potekla akcija, prava akcija s prave strani.

Ko so učenke liceja poslane svojem profesorju Beretu, bolnemu, k vojakom rože, jih je ta prijel in dejal: "O to so pa rože". Tako je pripovedoval Cankar. In če bi videl to spoštovanje delavcev do njega, bi prav tako dejal: "O — to so pa delavci."

Odbor za Cankarjev spomenik se je te dni konstituiral v Ljubljani: V izvršnem odboru so dr. H. Tuma, Ignac Mihevc, pisatelj Ivan Vuk, Anton Kristan in pesnik Mile Klopčič. Vse prispevke je pošiljati na Zadržno banko v Ljubljani (za Cankarjev spomenik).

Zopet nov škandal. V Plevlju v Sandžaku, to je v Bosni, dol pod Črno goro, so aretirali roparsko tolpo. Med aretiranimi so sreski poglavar Damjanović, en bivši poslanec, bivši agrarni poverjenik, bivši školski nadzornik, trije trgovci, en kavarnar, en obelanski pisar, en obč. tajnik, en delavec in eden policijski zaupnik ter trije kmetje. Ta družba je umorila in oropala duhovnika Nenadića. Ker je bilo v tamkajšnjem okoliščju izvršenih več ropov in umorov v zadnjih letih, je očitno, da jih je ta družba izvrševala, čeprav se je prej dolžilo kačake in komite. V državi reda, bi kaj takega ne bilo mogoče.

Smrtna kosa. Na Gomilekem je umrl nehaned smrti v 45. letu starosti Mihael Fonda, gostilničar in posestnik. — Na Dunaju je umrl K. Zdove, uradnik trdnice Rakusch v Celju.

IZ PRIMORJA

Odpuščen. V Mirnu pri Gorici sta bila s 15. oktobrom odpuščena iz službe obelnski tajnik Ant. Mozetič in Vlastav Lestan, ki je do združitve kot tajnik vodil občino Sovodnje. Odpuščena sta bila tudi oba domača pomožna nameščena. Na njihova mesta pride laško oboje.

Nad pet milijonov lir je določen za javna dela v Istri. Se zimo se ima zgraditi cesta Pazin—Livade. Stroški so poračunjeni na 1.920.000 lir. Soka poslopja sežidajo v Laniškju v Gradini pri Oprtu. Fasistični listi pojojo slavo Mussoliniju, ki bo v desetih letih vse nove primorske pokrajine preoblikoval tako, da se bo temu čudili ves svet.

Radi razlajenja Mussolinija. V Kaluževi gostilni v Kolanu, nekje večer v avgustu gostje pili in peli. Nekaj kmet je v svojem razgovoru s sosedi bajle razlajal Mussolinija. Obtožnica ga je doletela, da je izrekel nekaj besed, ki so žaljive za mačelnike vlade. Pri razpravi v Trstu ni vedel nihče povedati nič točnega, kaj bi bil oni kmet rekel za Mussolinija razlajalca. Predsednik razprave je spraveval in iskal razlajanje za fasističnega poglavarja, pa ga ni mogel najti. Kmet je odločno trdil, da na Mussolinija niti misli ni. Orožnika tudi nista mogla vzdržati obtožnice in tako je bil kmet oprečen. Teden za tednom se vršijo take razprave v Gorici in Trstu in le prečestokrat se ponakaže, da sliči ovađe na izmisljotinah in hudobij izpriženih ljudi! Koliko nepotrebnega dela in tratenja draga časa je v sedanjih dobi na primorskih sodiščih!

Tujerodci v volitvah

V začetku volilne borbe smo večkrat alisali trditve tega ali onega prenavdušenega ali preveč interesiranega pristaka kakga predsedniškega kandidata, da so glasovi te ali one tujerodne skupine zagotovljeni za določeno kandidata. "Nemci so val za tega", "Vsi Poljaki bodo glasovali za onega" itd. so tipični primeri takih površnih trditve. Take trditve, izjavljene javno brez nikakih dejanskih razlogov, delajo precej škodo, kajti ustvarjajo med Amerikanci krivo naziranje, češ, da tvorijo tujerodci posebno skupno prebivalstvo, ki se v svoji politični sodbi daje voditi po kakih svojih sebičnih interesih. Naivni podeželski političarji kaj radi verjamejo v to bajko in so delati naerte, kako naj pridobijo "foreign vote" potom kakih zvižak, kot da bi ga kdo mogel zagotoviti za enega kandidata kar en bloc.

Mnogi odgovorni voditelji v tujerodnih skupinah so večkrat zanikali, da sploh nekaj obstoji, kot soliden "foreign vote", ali njihovo ugovarjanje ni pomagalo, pa smo čitali v časopisih o "Italian vote", "German vote", "Slavic vote", "Jewish vote" itd. in kateri kandidat ga ima baje že v svojem žepu.

Foreign Language Information Service v sodelovanju s svojimi 16 tujerodnimi oddelki je hotel popolnoma nevtoralno raziskati in analizirati to situacijo in zato je izvedel študijo o političnem stališču v tujerodnih skupinah, kakšno je izjavljeno v tujerodnem časopisju. Študija je obsegala 368 časopisov, izdanih v sledečih jezikih: nemškem, italijanskem, poljskem, židovskem, švedskem, norveškem, danskem, ruskem, ukrajinskem, finškem, litvanskem, češkem, slovaškem, slovenskem, arabskem, hrvaškem in madžarskem jeziku.

Izd te preiskave je bil obelodanjen v seriji desetih člankov, izdanih za ameriške časopise. Končni članek vsebuje skupni pregled vseh zgornjih skupin. Iz tega pregleda je bilo razvidno, da v škandinavskih skupinah in med Finci je prevladovalo odločno nagnjenje napram republikancu. Večje simpatije je vžival demokratiški kandidat v teh skupinah: češki, slovaški, slovenski in hrvaški. V vseh drugih skupinah je političar no mnenje strogo deljeno.

113 tujerodnih časopisov je zagovarjalo kandidaturu gov. Smitha in 98 ono Hooverja, čim 329 izmed njih je bilo neodvisnih — v pretežni večini ne nasprotnih kandidatom obeh večjih strank, ne da bi se pa izrecno izjavili za enega ali drugega izmed obeh glavnih kandidatov. Za socialističnega kandidata se je izjavilo 20 časopisov, za kandidata Socialist Labor Party 3 in za Workers Party (komunistično stranko) 23. Ostali časopisi, več kot 850 pregledanih je nepolitičnega značaja in navadno ne razpravljajo o političnih vprašanjih.

Od 220 nemških časopisov jih je 20 zagovarjalo izvolitev gov. Smitha, 8 Hooverja in 3 Fosterja. 85 časopisov in hotelo izjaviti nikakega uradniškega mnenja in 104 časopisov je nepolitičnih.

Od 160 italijanskih časopisov 22 je podpiralo Smitha, 18 Hooverja, 2 Thomasa in 2 Fosterja. Ostali so bili neodvisni ali nepolitični.

Od časopisov, pisanih v židovščini (jidš) 34 izmed 44 je bilo neodvisnih ali nepolitičnih. Dva sta podpirala Hooverja, 3 Smitha, 3 Thomasa in 2 Fosterja.

V škandinavskih skupinah imamo 91 švedskih, norveških ali danskih časopisov. 26 izmed teh je podpiralo izvolitev republikanskega kandidata, dva izvolitev gov. Smitha in eden kandidaturu Reynoldsa, kandidata Socialist Labor partije.

V jugoslovanski skupini, ki zapopada slovenske, hrvaške in ariske časopise, 10 jih podpiralo gov. Smitha, 4 Hooverja, 3 Thomasa, 2 Fosterja in 1 Reynoldsa. "Neodvisnih" 13, nepolitičnih 11. Skupno število časopisov 44.

V češkoslovanski skupini, ki zapopada češke in slovaške časopise, skupno število časopisov zna-

ša 112, od katerih je bilo: za Hooverja 2, za Smitha 19, za Thomasa 4, za Fosterja 2, neodvisnih 25, nepolitičnih 60.

Od 76 poljskih časopisov je bilo: za Hooverja 18, za Smitha 17, za Thomasa 1, za Fosterja 1, neodvisnih 36, nepolitičnih 3.

Od 14 ruskih časopisov: za Hooverja 1, za Smitha 1, za Fosterja 1, neodvisnih 5, nepolitičnih 6.

Od 10 ukrajinskih časopisov: za Hooverja 2, za Smitha 2, za Thomasa 1, za Fosterja 1, neodvisnih 4.

Od 62 madžarskih časopisov: za Hooverja 7, za Smitha 16, za Fosterja 2, za Thomasa 1, za Reynoldsa 1, neodvisnih 14, nepolitičnih 11.

Od 21 finških časopisov: za Hooverja 10, za Smitha nobeden, za Thomasa 1, za Fosterja 6, neodvisnih in nepolitičnih 4.

Tujejezični časopisje je v splošnem poudarjalo vprašanje prohibicije morda več kot vsako drugo politično vprašanje. Časopisi so, izjemni večji del finških, za spremembo sedanjegega prohibicijskega zakona. Meze, tarif, odpomoč farmarjem in priseljevanje so bila druga vprašanja, o katerih se uredniki največ razpravljali. V nekaterih skupinah je tudi verako vprašanje prišlo do poudarka.

Ravnatelj Foreign Language Information Service, Mr. Read Lewis, je tako komentiral o izidu tega pregleda: "7.500.000 tujerodnih ameriških državljanov utegne biti odločen faktor v slučaju oske volitve. Teh 7.500.000 upravičenih volilcev predstavlja več kot četrtino vseh glasov, oddanih v volitvah 1. 1924 in več kot 17 odstot vseh volilcev, registriranih to jesen. Ta cenitev, ki se našla nja na ljudsko štetje od 1. 1920 in statističke naturalizacijske urada, ne jemlje v poštev otrok tujerodnih staršev, ki predstavljajo še večji del vseh ameriških volilcev, kajti oni tvorijo 21.4 odstot vsa prebivalstva po zadnjem censusu. Kakor je iz teh števil razvidno, po eden volilec izmed vsehkih treh državljanov, ki so ali dne 6. novembra na volilce; utegne biti od "foreign stock", kakor uradna statistika nazivlje tujerodce in njihovih tukaj rojene otroke. Ali daj tujerodni volilci utegnejo biti odločevalni, vendar o solidnem "foreign vote" se ne more govoriti. Mesto da bi tujerodci tvorili "tudi blok" volilcev, se oni delijo glede podpore kandidatov kakor sploh vsi drugi Amerikanci. Oni volijo kot Amerikanci."

"Sedanja kampanja je bila velikega vzgojevalnega pomena za našo tujerodno prebivalstvo, kajti se je obširno razpravljalo o glavnih gospodarskih in socialnih problemih dežele. Tujerodci mnogih skupin so prvič imeli priliko zainteresirati se za javna vprašanja Amerike. To mora povzročiti boljše medsebojno sporazumevanje, kar mora biti eden izmed temeljev naše demokracije." — F. L. I. S.

Samomori.

Chicago. — Carla Hademark, stara 30 let, je bila v sredo najdena mrtva v svojem stanovanju, 2414 W. Jackson blvd. Zaučila se je s plinom. Mrtvo je našel njen mož, ko se je vrnil z dela domov.

Cela družina zgorela.

Bridgewater, N. S., 7. nov. — Družina petih oseb farmarja Alberta Nasse je večera zgorela v plamenih, ki so uničili njegova gospodarska poslopja. Kako je ogenj nastal, ni znano.

Ugoden padec.

Chicago. — John Frey, star 50 let, je v sredo padel s tretjega nadstropja poslopja na 150 N. Ashland ave. in je par ur požeje umrl radi poškodb v o-krajni bolnici.

Osem jetnikov šlo iz zapora.

Charleston, W. Va. — Osem jetnikov, ki so bili obsodeni v zapor radi poštnega ropja, je 7. t. m. pobežnilo iz tukajšnje okrajne jetnilnice.

Poštni rop.

Galesburg, Ill. — Iz tukajšnje poštnice poslopja so neznanzi vlomili v sredo odnesli blaga v vrednosti dva tisoč dolarjev.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

KVARNI VPLIV SOLE NA Telo IN KAKO GA PREČIMO.

Sedajni čas forsirane telesne kulture, ki najde svoj izraz v sportnem udejstvovanju v šoli in izven nje, je mnogo pripomogel k zboljanju telesnega stanja naše mladine. Vendar sport ne more v vseh slučajih preprečiti telesnih hrb, ki imajo svoj izvor ravno v šoli. Statistično je dokazano, da je vzrok slabše države in ukrivljenja hrbtenice predvsem šola, dasi v precejšnji meri desponira k temu rahitisa (angleška bolezen). Prejake tudi na naših šolah potujejo dejstva, ker se zlasti v prvih razredih ugotovi vedno velik procent otrok z rahitičnimi znaki. Mogoče je sedanja generacija tudi še valed posledice vojne v bistvu oškodovana in zato občutljivejša. Dolžnost šole je zato, da se bori proti škodljivim vplivom šole na otrokovo telo.

V čem obstoji ta okvara teles? Telo se kvari 1. posredno, ker šola omejuje otroku svobodo gibanja, ki je za rast telesa najvažnejši dejavljaj; 2. neposredno a) z neprimernimi ali prevelikimi klopi, ki so zlasti na delci a) v rabi, b) z delom v šoli sami, ko se valed pisanja, posebno poševe pisave, ukrivijo celotna hrbtenica ali samo njen ledveni del, c) z drso pri utrjenosti, ki nastopa tudi pri pravilno zgrajenih klopih, ako otrok predolgo sedi.

Drži pri utrjenosti se kaže v tem: 1. ramena padejo naprej; lopatice štrijo nazaj; prani del hrbtenice se skrivi; prane mišice se skrajšajo in skreijo, tako da se lopatice pri pasivnem gibanju v sredini ne dotaknejo; hrbtne mišice postanejo ohlapne in prano dihanje se zmanjša. 2. Drugi del sprememb se kaže v ohlapnosti medenice. Pred vsem se mišice vklonivke stegna krčijo, ker so nastavljale mišice trajno prebuzile; pri tem tudi razteznice stegna (zadnjično mišice) postanejo ohlapne in pretegnjene. Valed tega se medenica v kolku spuša naprej, tako da je njen naklon pojačan. Nagnjenje medenice ostane radi skrajšanja mišic vklonivk tudi v stoječem položaju ter povzroča naposled valod trde kostne zvoze medenice s križnico ukrivljenje hrbtenice v ledjih naprej. (ledvena lordoza) ter v zamenoto tega se ukrivljenje prsnega dela hrbtenice nazaj (prana kifioza).

Nadaljna posledica močnejšega nagiba medenice in istočasne oslabiljenja trebušnega mišičevja je ta, da pada trebušni drob naprej in se trebušne mišice še bolj raztegnejo (nastane višje trebuhi) ter tako trpi tudi prebava.

Kako naj vplivamo na telo, da mu damo več odporne sile nampram tem kvarnim vplivom in popravimo že obstoječe napake v držbi ter lahka ukrivljenja hrbta?

Da se da mišičevje ojačiti s telovadbo, je znano. Zato je tudi po večini šol predpisana telovadba, 1.—2. uri na teden. Gotovo pa je ta čas prekrat, da bi se popravila škoda, ki nastopa v 30 urah sedenja.

Saj vestni učitelj skrbi za to, da učenec opozarja na pravilno držbo med šolskim poukom ter jih čisto pozivlja, naj sede ravno. V danem trenutku se ves razred vzdrami, čez par minut pa nastopi zopet ista drža valed utrjenosti. Vzrok za to ni v pomanjkanju dobre volje, ampak v pomanjkanju dobre razpakte miškulature, ki je potrebna, da bi otrok trajno ravno sedel.

Ni zadosti 2 ali 3 ure na teden telovadbe, da bi se zlasti mišičevje dovolj razvilo. Nasprotno se zopet ne bo dala vpeljati obilgata vsakodnevna telovadna ura, ker temu ne bode pritrili pedagogi. Tudi ne gre, da bi se gojila intenzivno šolska telovadba na otrojih v teh pičlih vedih urah za vse učence enako; zlasti za telesno slabše bi bilo to z ozirom na njih slabo razvito srce nepriljubljivo.

A pomagati moramo ravno učencem a slabim mišičevjem, da si okrepe one mišice, ki pri sedenju v šoli največ trpijo, z izbiranjem takih prostih in urednih vaj, ki najbolj popravijo prekomerno skrčene in raztegnjene mišice.

V Nemčiji obstoje v šolah posebni telovadni tečajji za 10—15 učencev, ki imajo slab hrbet ali lajša ukrivljenja; k temu pridejo še posebne plezalne vaje.

Pač pa je prav gotovo izvedljivo, da se vpeljejo za vse učence vsak dan predpoldne med šolskimi urami par minut trajajoče telesne vaje za izboljšanje države.

Pri teh vajah se mora zahtevati:

1. da se skrčene prane mišice mahoma pretegnejo v smeri poteka njih vlaknen.

2. da se okrepe, t. j. vadijo oslabele hrbtne mišice.

3. da se pretegnejo skrčene mišice vklonivke stegna.

4. da se okrepe zadnjične mišice tako, da se izravna premočno nagnjenje medenice in iz tega izvirašjo volti križice, in nadalje, da se okrepijo oslabele trebušne mišice in s tem odpravijo višje trebuhi.

Vse to se mora opojiti s dihalnimi vajami, da se prano dihanje poglobi. Za točki 1. in 2. odgovorjajo te-le vaje:

1. Vlaško predrojenje in stoja na prah, suneč rok nazaj in globok vdih.

Za točki 3. in 4. pa naslednje vaje:

II. Zračenje in stoja na prstih — globok dih a poljubno napetostjo zadnjih in trebušnih mišic; izdih s lahkim predklonom in prekrivanjem rok na prstih.

Ako je dovolj prostora na razpolago, se lahko še doda kolobna vaja:

Noge se vržejo nazaj, da se sunkoma pretegnejo mišice vklonivke stegna in strajšajo zadnjične mišice.

Te vaje se lahko proizvajajo v prostoru za pompi in poleg njih par minut, 10—12krat strumno in krepko, vendar ne do utrjenosti. Učenci in učitelj, ki naj sodelujejo, občutijo kmalu te vaje kot razvedrilo ter hvalijo telesno in duševno svežost, ki nastopa po tej telovadbi.

Ako te vadbe delajo najmlajši letniki, lahko odpade stoja na prstih; tudi pri deklicah se kakalenkost opusti, če se le doseže glavni namen, dobra drža. Kadar hočemo vplivati tudi na ploske noge, se okončine razkrijejo in stopala postavijo paralelno naprej, mesto, da stajajo na prstih.

Priporočati je vsem šolarjem, zlasti pa onim a slabim hrbtom, da te vaje vadijo tudi doma, večkrat na dan, zlasti a zjutraj ko vstanejo, predno se obeljejo. Če se mladina že v predšolski dobi na to navadi, prinese v šolo seboj neko dobro držo in ostane na ta način bolj odporna proti škodljivostim šolskega sedenja. ("Zdravje.")

Kaj je vera?

Katehet je skušal šolarčkom pojasniti dokaj abstraktni pojem vere. Vzel je pomarančo in jo vrgel v lonec, ki je stal slusajno na mizi. Vprašal je šolarčke, sedeče v klopih, dali pomarančo vidijo. Vsi so odgovorili, da ne.

Gotovo pa verjamete, da je pomaranča v loncu, — je nadaljeval katehet.

Šolarčki so glasno pritrdili.

— Dobro torej, zdaj sem vam nazorno pokazal, kaj je vera. Zapomnite si to, ko boate ob koncu leta vprašani.

Napočiti je dan izpita in katehet je vprašal šolarčke, kaj je vera.

— Vera je pomaranča v loncu, se je glasil odgovor.

Pri vojakih.

— Ze zopet si prišel prepozno v vojašnico. Saj si vendar trdil, da imaš smisel za disciplino in red že v krvi.

— Da, toda zvečer sem padel na nos in izgubil sem mnogo krvi.

Klabund: Rodrigo Borgia postane papež

(Odlomek iz pravkar izišlega romana "Borgia".)

Rodrigo Borgia sedi med petimi papeži na podkancelarjevem stolu. Nemogoče je, da bi ga kdo spravil dol. Čepi kakor vala leča raka — vali bodočnost Borgiajev — sedi in čaka.

Humanist Pij II. hoče sultana Mohameda pisмено izpreobrniti h krščanstvu, pa umre.

Hi—hi—

Ničemurni Pavel II., ne posebno vešč latinščine, zbira novice in podobe, da ne bi ostal za Medicejci, pa umre.

Hi—hi—

Togotni Sikst IV. zida sikstinsko kapelo, se vojskuje, tudi s Florenco in Medicejci, ki jih ne more podvreči, pa umre.

Oho!

Rodrigo Borgia posluhne. Sikst je možakar, ki na cerkveno stran papeštva ne gleda prenatanko, ampak pritiska nanj politični žig. Z na videz zaspalnimi očmi gleda Rodrigo Borgia na okoli; ozira se po kardinalskih tovarših, ki bi mu u-tegnili pomagati.

Temu in onemu napravi to in ono "uslugo": pokloni biser, perzifiko preprogo, prebendo, obljubi še stokratno.

Tale Inocenčij VIII., haha, pač ne bo vačno živel. Ubogo, strahopetno pse, ki pa kaže, kako je treba delati. Daje odvezo in pardon celo za umor in uboj, če

je taksa primerna. Umre. Rodrigo stoji ob njegovih smrtnih postelji in čuti, da prihaja njegov čas. Visoko se vzravna, go odhaja od mrtveca. Vsakemu se vidi, da je pravkar vzrastel. Iz oči mu seva ogenj.

Konklave se prične. Rodrigo Borgia je Španec. Večina italijanskih kardinalov meni, da pristoji tiara Italijanu. Zoper "inozemca" so. Že so minuli trije skrutinji brez pozitivnega uspeha. Odločitev leži med kardinalov Costa in Caraffa. Na njiju dva so se sklepale stave. Tudi Borgia je dal pod roko sklepati visoke stave. Nase.

Zlat iz črnega ozadja je mahoma stopil Borgia. Od kardinala do kardinala stopa in nosi na rokah vsa bogastva sveta, pripravljen, da bi jih trošil mednje. On je veliki zapeljivec. Vodi jih na rimske griče — pa jim kaže Rim, kaže Italijo, kaže svet.

Ti, Orsini, dobiš škofijo Cartagena.

— Tvoja, Colonna, je opatija Subiaco.

— Saveli, dragi prijatelj, tebi gre Civita Castellana in škofija Mariorca. Škofija Pamploña, razkošna kakor njeno ime, te čaka. Pallavicini, Riarlo, Sanseverino, Sclafenati, vsak pride do svojega. Ti, Ascanio Sforza, si najplemenitejši, najvplivnejši, najvrednejši: tebi bom do vrha natopil zlata in milost — ko bo tista dčila mojo glavo. Moja palača bo tvoja, tvoja bo moja doživetkanska in udobna podkancelarska služba, škofija Eriau, ki ti bo prinaša-

la najmanj 10.000 dukatov in mnogo drugih beneficij.

Tako je hodil Borgia od enega do drugega in je pridobil 14 glav. Stirina naj glavi! Od veselja je vričkal. Samo eden mi je še potreben — pa sem papež, papa di Roma: Borgijec. Kristov namestnik na zemlji, Borgia postane Bog!

Kam naj še gre: Piccolomini, Zeno, mladi Giovanni di Medici, ki ga je skoro ljubil — ti so mu obrnili hrbet. Caraffa in Costa, v začetku konklava najbolj vplivna kandidata, razočarana, ker se jim hoče tista izmuzniti, nočeta ničesar vedeti o njem. Ostal je končno samo eden, ki se ni mogel odločiti, kam bi krenil. Bil je pet in devetdesetletni kardinal Gherardo. Rodrigo Borgia je stal pred njim in mu je gledal v poželjivo odprte jastrebe oči, ki so zle iz nagubane kože.

Mož je star, je mislil Rodrigo Borgia, star kakor zemlja. Ta ima svojo ovčico že na suhem. Čemu bi mu bile še prebende in beneficiji? Prav za nič. Ne izplača se, da bi mu jih ponujal. Smejal bi se mi. Mar je ljubitelj umetnosti? Lepa slika — kip —

Pa se je premislil. Temu napot mrtvemu starcu bi moral obljubiti kaj živega. Življenje samo. Pa kakšno življenje? Kaj drugega kakor mlado bitje. Kardinal Borgia je pritegnil kardinala Gherarda k sebi in mu je šepetal na uho:

— Ako mi naklonite danes v konklavu svoj nad vse drago-

ni glas, tedaj bo jutri, takoj po obedu...

Nadaljne besede so se izgubile v Gherardovem usesu in so zopet narastle šele k sklepu stavka: — kakor gotovo mi Bog pomaga.

Starčeve jastrebe oči so se zabodle v Borgiaja.

Skozi ostre ustne je siknilo kakor ptičji žvižg: — Amen.

V ranem jutru 11. avgusta 1492. se je odprlo okno konklava.

Rodrigo Borgia je postal papež Aleksander VI.

Aleksander VI. je takoj razglasil, da poklanja svetliču Santa Maria del Popolo nov oltar in orgle.

Ljudstvo je ploskalo. Iz blagoslovitvene lože je podelil urbi et orbis alovosen blagoslov:

— Blagosloviljam mesto.

— Blagosloviljam deželo.

— Blagosloviljam Italijo.

— Blagosloviljam svet.

Ob dveh po obedu. Zunaj je pripekalo avgustovo solnce, v palači pa je bilo vse upustilo oknice in je spalo. Le Lukrecija Borgia, papeževa hči, je šla skozi temne hodnike Vatikana, skozi katere so tu in tam zablistele zlatozelene luči, v prostore kardinala Gherarda. Mirno je hodila, z nežnimi, a trdnimi koraki, pred vrtni je odlašala samo hip in je brez trkanja vstopila. Prastari kardinal se je dvignil iz svojega naslanjača.

Škratna redica mu je zalila čelo, pa se je takoj umaknila mrtvaški bledoti.

Trudoma je še enkrat odprl veke, da bi pred seboj občudoval mladenco. Še enkrat je dvignil roke. Nato pa so mu klecnila kolena. Zgrudil se je v usnjati stol. Glava pa je votlo udarila na rob mize...

Lukrecija je, naprej malo za-čudeno pogledala. Nato je pristopila k mrtvemu kardinalu. Z lahkim, skoro nežnim prijemom mu je zatila oči.

Pokrila ga je in segla po slaščico v srebrni skledici na mizi, očitno njej namenjeno. Nato je odšla z nežnimi, a trdnimi koraki, kakor je bila prišla.

Aleksander VI. je bil ves iz sebe od sreče. Dobil je bil največjo igro z največjim vložkom.

— Mi smo na pohodu, mi Borgijci. Na pohodu, Bog, k tvojemu prestolu. Že smo stopili na prvi klin Jakobove lestve.

In sedaj gre naprej, nevzdržno naprej, skozi oblake in vetrove, nevihte in točo, blisk in zvezde:

do Tebe, ker Ti si oče v nebesih, oče Borgijec.

Ako bo zopet kdaj stopil Sin božji na zemljo, da bi odrešil človeštvo, tedaj bo to Borgia.

R. D.

Pogled v prihodnost.

V New Orleansu je črna služkinja guvernerjeve soproge prišla nekoč k svoji gospodarici.

"No, Jenny, kaj želite?" jo je vprašala ta, ki je takoj opazila, da ima vira zamorka neko prošnjo do nje.

"Ah, gospa, ali bom smela v sredo čez 3 tedne iti k pogrebu svojega moža?"

"Kaj," je gospa začudeno vzkliknila, "saj še ne veste, če sploh do tedaj umre. Tega pač nihče ne ve naprej."

"Oh, gospa, jaz dobro vem, ker bo ta dan namreč moj mož — obesen."

Na sodišču.

— Obtoženi, kako se pišete?

— Kovač.

— Kje stanujete?

— Pri bratu.

— In vaš brat.

— Pri meni.

— In obo?

— Skupaj.

— Predsednik: Ali ste oženjeni?

— Obtoženec: Ne, gospod sodnik. Čemu vprašanje. Morate imate kako hčerko odveč?

Da se ne pokvari.

Gospa: Od včeraj je ostalo malo mleka. Kar ste storili z njim, da se ne pokvari?

Kuharice: Izpila sem ga.

Po zdravniškem pregledu.

— Vi imate vodenico.

— Kaj se to pravi?

— Da je v vaši krvi mnogo vode.

— Lopov!

— Ne žalite me, sicer...

— Ne vi, marveč ta prokleti krčmar.

Vijudno opozorilo.

— Poznam gospoda, ki vam je na las podoben.

— Ali niste pomotoma vrnili temu gospodu onih 100 Din, ki ste si jih lani izposodili od mene?

Saloni lepote.

— Kaj bi s temi saloni lepote, saj ne ločiš v njih matere od hčerke.

— Je že res, toda če poveš kaj pikantnega, utegneš mater spoznati, ker vsaj nekatere zarde.

MELDI PRIJATELJI IN ODJEMALCI!

Ker mi ni moglo vsakemu posebej v roko sedeti, naj zadostuje moj pozdrav v tem oglasu vsem.

Zopet sem na trgu s svojo robo in letos si tudi lahko vsehdo privošči pravi domači krvavici, okusne, katere ni para, kajti vanj bodo tole kot vsaka počimka in ravno tako okusne so tudi moje močene klobase.

Krvavice po 20c funt. Mesene po 30c funt.

Pošiljamo plačo vsak sam. Z naročilom mi pošljite en dolar, ostalo pa plačate plačevalci, ki vam prinese blago na vaš dom.

Vrnem denar, ali pošljem drugo blago ako klobase niso kakor jih pričaram.

Pošiljam v vse kraje Amerike po 5 funtov ali več. Za družina, ki naroči več, nižja cena.

Moje klobase se dobe tudi pri sledečih trgovcih:

John Plesets, 890 Indiana Ave., Sheboygan, Wis.

Thomas Price, 45 Schaal st., Universal, Pa.

Pošljite naročila. Pošljite naslove od vaših groceristov. Pišite na:

JOSEPH LESKOVAR
610-14th St., Racine, Wis.

Ali potrebujete PERJE in PUH na postelji?

Pišite nam slovanke in vrčiči za ustnice, saj jih, katere pošljemo vsakomur BREZPLAČNO.

V saloni imamo tudi blazine in pernice. Pišite na naslov:

A. STETE FEATHER CO.
138 Franklin Street, Pensacola, Fla.

POJASNILO DRUŠTVENIM

TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAZNIH NAZNANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta, kakorinskih naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej povejte v pismu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priročeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priroči brezplačno.

Kadar pa hočete imeti priroče no celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člana in za nečlane.

Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno članiškarsko vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem vdomovino.

Ivan Albrecht:

TRI KOROŠKE

"Ljubi moj oče, kako je hudo; le enkrat naj vidim še mater svojo!"

Kralj je zarobanil!

"Molči, sicer te pretepem!"

In vsi, ki so poznali otrokovo gorje, so preklinjali trdosrčnega očeta.

Drugič je prosila mala kraljčica:

"Ljubi moj oče, tako je hudo, rada bi videla božje nebo!"

Kralj se je zagrohotal:

"Naj ti ga kažejo tiste oči, ki so ti klicale kletev na glavo —"

Kraljčica je mlo zajokala in ni prosila več.

Kadar je jeznil kralj mimo in je zaslišala hrup, je klicala v obupu gorje nase in na ves svet.

Tako je mineval čas in je rastle kraljčica v samotni in v nevolateni jezi. Potekla so leta in kralju se je narodil sin, ki je raste v zdravju in v moči. Včasih, kadar je bil oče sam, je premišljeval v zmagovalnem veselju:

Žalik žena prerokila, kaj bo moja hči rodila, kaj? V temnem stolpu leta njena v pretečeni čas beže. Žalik žena prerokila, moja hči ne bo rodila —

Ob takem zaključku se je zasmejal in se ni zmenil za solze svoje žene, ki bi bila rada rešila hčerko.

Polagoma je kraljčica dorastla do take starosti, ko začne dekleta sicer iskati ženina. V tistih dneh je oče nekoč zopet jeznil na lov. Vsi prijatelji kraljevi so bili poleg in cela tropa psov je šla z njimi. Ko je kraljčica začela lajanje, je nenadoma zaprosila:

"Ljubi moj oče, tako je hudo! Če mi ne privoščiš ničesar na svetu, dajte mi vsaj psička za kratek čas."

Kralju je bilo nekam nerodno zavoljo obilice imenitnih ljudi, ki so bili okrog njega, pa je res ustal hčerino prošnjo.

Kraljčica je psička z belo roko gladila in se ga je počasi tako navadila, da je bil kužek njen ljub. Podnevi mu je stregla, čez noč je k njemu legla. Še predno je mati kraljica tretjič povila, je prva hči prvič rodila. In kar je prišlo na svet, ni bil ne človek ne pes. Ko je zavekal, je bil jok podoben lajanju. Čezinčez je bilo kocičasto in je imelo kremplje na rokah in na nogah. Bilo je silno močno in je rastle naglo kakor mesec na nebu. In mati kraljčica je ljubila to svoje čudno dete in ga je polila z mlekom svojih prsi. Ob polni luni pa je planilo in se je zaletelo ob mreže v oknu s tako močjo, da je popokalo debelo steklo kakor pajčevina, ter je planilo na prosto. Čudno dete je bilo — Pesjan.

Ko je šli kralj o tem dogodku, je takoj poslal po hčer. Pripeljali so jo predenj — in tudi mladi kraljevič je bil poleg in mati kraljica. Mati je hotela objeti hčer in brat je želel sestri podati roko, toda kralj ni dovolil niti enega, niti drugega, ampak je nabrenčal prestrašeno kraljčico s srditim glasom:

"Ničvrednica, kaj si storila!"

Kraljčica je povedala glavo in je izpovedala preprosto:

"Kar sem imela, sem ljubila."

Tedaj je dal znamenje trdi kralj in rabel je vzela glavo materi pesjanovi. Kruti oči ni pustil niti trupla pokopati. Vreči so ga morali na skalo, koder se plazi golazen in oprežejo divje zveri. Pes pa, ki je bil oče pesjanov, je zasledil truplo ter ga je strašil in ni pustil člo-

veka tja in ne živili, dokler ni še sam nazadnje poginil ob njem.

Pesjan je letel med tem noč in dan, dokler ni pridiral na kraj sveta, za Črno morje, kjer so pesjani doma. Ko je došel tja, je stopil prednje:

"Poglejte me — jaz sem kraljeve hčere sin! Ali mati moja je zasidana v črno noč, — pomagajte mi, da jo rešim!"

Pesjanje so bili takoj pripravljeni. Zagnali so silen hrup in so se precej odpravili na pot. Nevtogoma so hodili tristo dni in ravno toliko noči ter so podavili in pomorili vse, kar jim je prišlo na pot. Kamor so navallili, ni zelenela nobena reč po celih trinaest let, pred njimi in za njimi je bil grozen smrad in toliko jih je bilo, da je zemlja rohnela pod njimi. Oni pa, ki ga je rodila kraljeva hči, je bil vodnik pesjanske vojske.

Ko je prihrul s svojo strašno četo pred rodno mesto, je zatulil s takim strašnim glasom, da so začele pokati skale v mogočnem zidovju:

"Silni kralj, kje si, da se spoznava? Pridi brž, ker meni se mudi že k materi!"

V mestu je bilo vse narobe od same groze in strahu. Kralj je zbral v naglici nekaj vojske, da bi se postavil v bran, toda pesjani so navallili na mesto nalik hudourniki od vseh strani. Najmočnejše zidovje se je razpršilo pred njimi kakor meglja.